

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok szatholikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1896. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 frt., félévre 3 frt. 50 kr.,
egyedévre 1 frt. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr.
Előfizethető a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felolvas szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este.
Szerkesztőség: Kigýó-utca 9. sz. Kiadóhivatal: Szt.-István-tér 1. sz.
Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Fiat justitia.

Ujházi Sándor a székesfejérvári kir. ügyész mondotta ma ezeket a szavakat a kir. törvényszék tárgyaló termében, Seidel Lajos volt rendőrfőkapitány elleni vádbeszédében. És igaz van! Minden bűn elbírálásánál első sorban is ez kell, hogy legyen az elv, a melyet minden becsületes embernek szem előtt kell tartani.

Dicséret illeti meg a kir. törvényszék büntető tanácsát, mely Máder Ferencz dr. kir. ítélő táblai bíró elnöklete alatt ma délután meghozta Seidel ítéletét.

A volt rendőrfőkapitány bűnösnek mondották ki és elítélték büntönbüntetésre. És ezzel elégtételt szolgáltattak a megbántott közérdeknek s bizonyítékát szolgáltatták annak, hogy igazságszolgáltatásunk nem csak a szegény elbogyott embereket bünteti, de sújtja az érdemrendes, nagy összeköttetéssel bíró bűnösöket is. Dicséret ezért Scherer Kamill és Madarassy István bíráknak s legfőképpen Máder Ferencz dr. kir. táblai bírónak, a ki e két napig tartó végtárgyalás alatt a legnagyobb tapintattal vezette a bizonyító eljárást.

Seidel Lajos a börtönre elítelt főkapitány jogos szánalmunk tárgya. Meg vagyunk győződve, hogy ő a terhére rótt bűnököt nem annyira bűnös szándékból, mint határtalan könnyelműségből követte el. Könnyelműsége — tudjuk jól — nem vezette volna őt soha büntetendő cselekmények elkövetésére, nem jutott volna soha börtönbe, ha a hivatalos ellenőrzés meg lett volna. De az itteni rendőrségnél az ügyek évtizedeken át úgy vezettek, hogy előbb utóbb magának a főkapitánynak vesztét kellett okoznia.

Nem ő volt a legnagyobb bűnös. Nem! Sokkal bűnösebb volt a rendszer, mint ő. És bizonyosan állítható, hogy más rendszer keretében Seidel Lajos sok kiváló egyéni tulajdonságai révén, a mi rendőrségünknek valóban büszkesége lett volna. Viszont elmondhatjuk azt, hogy nem sok ember került volna el, a mi városi adminisztrációnk, a mi rendőrségünknek élén azt a szomorú sorsot, a mely Seidel Lajos főkapitányt utolérte.

Bűnösebb volt nálánál a rendszer és a bűnös rendszernek megteremtője, fenntartója, életetője Havranek József polgármester. Az ő lelkiismeretét terhelje az az ítélet, a mely az igazságszolgáltatás egyik gyöngye eszközét ma lesújtotta.

Mindenki érezte és tudta a végtárgyalás alatt, hogy ez így van. Csak nem mondotta ki senki. Érezte és tudta azonban a bíróság is, mert amidőn kimondotta Seidel Lajost bűnösnek, egytural büntetését a le-

hető legkevesebben, 7 hónapban állapította meg.

És ezért a kevésre szabott büntetés szintén csak dicséretet érdemel a kir. törvényszék, mert ez némileg kiengeszteli igazságérzetünket, a melyet méltán sért az, hogy egyedül csak Seidel bűnhődik városházunk gyalázatos rendszerének bűnösei közül.

A végtárgyalásról a tegnapi napon megjelentek folytatásaképpen még a következőket írhatjuk:

Polczer Péter.

Elnök: Mely alapon intézkedett Grünvaldné üzletének bezáratása alkalmánál?

Polczer: Mert értesültem, hogy szabálytalanul több díjat szedett, mint a mennyit szabad lett volna. De a kihallgatás alkalmával értesültem, hogy nincs is engedélye. Az asszony akkor mondta, hogy ő az iparengedélyért járó díjat már lefizette. En akkor az üzletet már becsukattam. Másnap a főkapitány mutatta a takarékpénztári könyvet, a hol a kauczió le volt téve.

Seidel: Ellenmondás van az alkaptány ur vallomásában, mert Grünvaldné nem kihágási ügyben, hanem ez ügyben lett megidézve.

Polczer: Korábban történt már, hogy lecsukatta az üzletet, de a főkapitány kinyitatta, délután újból becsukatta az intézetet. Ez az ügy akkor a polgármester előtt szóba került és ő akkor kénytelen volt ezt a dolgot abban hagyni, mert nem akart magának több kellemetlenséget szerezni.

Ifj. Hegyi János.

Elnök: A Grünvaldné ügyében minő felhívást intézett az asszonyhoz?

Hegyi: Nem intéztem semmit.

Elnök: Grünvaldné, ismétlje vallomását! Grünvaldné újra elmondja előbb tett vallomását.

Hegyi: Nem tud semmit erről az ügyről. Nem beszélt ilyen soha Grünvaldnéval.

Elnök figyelmezteti Hegyit, hogy esküt tesz vallomására, tehát a való igazat mondja.

Hegyi: Esküt szívesen tiszta lelkiismerettel teszek.

Seidel: Kéri megállapítani, hogy a szabályrendeletben a belvárosban csak egy cselédszerző intézet engedtetik meg. Grünvaldné a fapiaczon volt, most meg a belvárosban van és ebben lett a tanu a most is ellene tett vallomásaért megjutalmazva.

Ügyész ezután kéri a tanukat megesketni. Seidel a bérkocsisok megesketését ellenzi, mert valamennyi érdekelt fél.

A törvényszék a tanukat esküre bocsátja s ezután a tárgyalást délután 3 óráig elhalasztják.

DÉLUTÁN.

Mészáros Ferencz.

Elnök: Szücs iparengedélyének kiváltására vonatkozólag hallgatom ki.

Tanu: 1894-ben voltunk fent Seidelnél s akkor lett lefizetve a díj. Hogy mikor kapta ki Szücs az engedélyt, nem tudom.

Seidel: A tanuvallomással szemben tennartja régebbi állításait.

Elnök: A Sepsi-féle ügyben mit tud?

Tanu: Nem emlékszem reá. Hogy fizetett e azt nem tudom.

Elnök: Hát azt, hogy azért fizetett-e, hogy a feleségére legyen átirva?

Tanu: Nem tudok róla semmit.

Seidel kéri konstataitai, hogy ez a vallomás egészen ellenkezik a tanuak a vizsgálóbíró előtt és a fegyelmi ügy során tett vallomásaival.

Márián Péter.

Elnök: Közvetlenül és mikor kérte a bérkocsi-ipar engedélyt?

Tanu: 1893-ban a főkapitánytól.

Elnök: Mikor és mennyit fizetett?

Tanu: Még akkor 15 frtot fizettem, az iparengedélyt azonban csak a múlt évben kaptam meg.

Seidel ragaszkodik korábbi vallomásához, hogy ő csak akkor vette át a pénzt, a mikor a bérkocsisok a polgármesternél jártak. Kérdi, igaz-e, hogy azt mondta tanuak is, hogy az engedélyt csak a rendezés után kapja meg?

Tanu: Igaz!

Pallag János.

Elnök: Emlékszik-e, mikor indult meg a vizsgálat a főkapitány ellen?

Tanu: Nem emlékszem.

Elnök: Hát azt tudja-e, hogy a vizsgálat előtt a főkapitány mit beszélt a bérkocsisokkal?

Tanu: Nem tudom, csak azt tudom, hogy én azzal voltam megbízva Gróf rendőr által, hogy akiknek iparigazolványuk van, azok menjenek a polgármesterhez, akiknek nincs, azok pedig a főkapitányhoz.

Seidel: Igen ez a polgármesterrel történt előzetes megállapodása következtében történt.

Gróf István.

Elnök: Kinek az utasítása alapján hívta be a bérkocsisokat?

Tanu: Az alkaptány ur parancsolta, hogy a polgármester urhoz rendeljem be őket.

Elnök: Kiket rendelt be?

Tanu: Az összes bérkocsisokat.

Elnök: Mikor a főkapitányhoz lettek rendelve, ki adta az utasítást?

Tanu: A Kálozi vendéglőben a főkapitány adta ki a rendelést.

Elnök (Seidelhez): Tehát ön tudta kiknek van, kiknek nincs engedélyük?

Seidel: Igen. A polgármestertől hallottam, hogy be lesznek hívva és azért lettek így berendelve. De mert a polgármester azt tanácsolta, hogy rendezsem előbb, mintsem hogy valami baj legyen. Akkor már délután 4 óra volt s a házi pénztárba nem lehetett a pénzt már beadni. En bejelentettem azokat, a kiknek van kocsijok. Ezért adót és közvetvényt fizettek, de soha nem keltek ellenem.

Ügyész ezután előterjeszti, hogy Hoffman Samu igen fontos tanu s azért kéri, hogy sürgönyileg már holnapra megidéztessek. Ez azért lényeges, mert ő a tanu, hogy ki lett fizetve a Grünvaldné iparigazolványáért járó díj s a kauczió. Azért kéri, hogy okvetlenül berendéltessek.

A törvényszék határozathozatalra visszavonul. Rövid tanácskozás után az elnök kijelenti, hogy a törvényszék Hoffmann Samu távirati berendelését csütörtök délelőtre elrendelte.

Rédei József.

Elnök: A Botiné-féle ügyben mit tud?

Tanu: Botiné nekem panaszkodott, hogy

100 frtot adott a tüzoltó-egylet javára és engedélyt, még sem kapott. Később ismét 100 frtot kért Bierbauer régzárca, azután ismét 100 frtot, de csak 50 forintot volt s azt át is adta. Botiné Léhmanné engedélyért fizette ez a pénzt. Seidel: Azt jegyzi meg, hogy a tanu csak arról beszél, amit Botiné hallott, és ez a vallomása ellenkezik a vizsgálatkor tett vallomásával.

Ügyész: Szintén konstatálja az ellentétességet. Már most melyik az igaz?

Tanu: Nem emlékszem.

Seidel: Még megjegyzi, hogy különben is lehetetlenség már azért is, hogy akkor még Major nem volt megválasztva képviselőnek s így nem is beszélhetett Bierbauerrol mert az még akkor nem is volt főorvos.

Ügyész: A képviselő választás októberben volt, ez pedig állítólag decemberben történt, akkor már Bierbauer helyettes főorvos volt.

Lehmann Lucziáné.

Elnök: Mikor kért engedélyt?

Tanu: Két éve lesz.

Elnök: Ki járt a főkapitánynál?

Tanu: Botiné, mert ő régebbi üzlet asszony, de én is vele voltam. Előadja az ismert esetet. Engedélyt csak akkor kapott a polgármestertől mikor megtörtént ez a baj.

Elnök: Lett önél lajstrom vezetve a leányokról?

Tanu: Igen.

Elnök: Nem volt semmi nehézség?

Tanu: Nem.

Elnök: A második fizetés alkalmával nem volt fűn a kapitánynál?

Tanu: Nem, csak az elsőnél de meg merek esküdni, hogy Botiné oda adta, mert az nagyon vallásos asszony, tehát nem hazudik.

Seidel: Ismétli, hogy ezek kierőszakolt vallomások s minden alkalommal különbözőképp adja elő. Először azt mondotta, hogy az előszobából látta, másodszer, hogy előbb letette az asztalra.

Léhmanné ismétli a vallomását, az úgy van ahogy ő mondotta és esküt tesz reá pedig csak egyszer esküdtöt életében, a férjével az oltárnál.

Elnök: Valami ipardíjat is adott át?

Tanu: Igen 13 forintot, de azt a Hegyi tekintetes urnak adta át.

Seidel összegezi Léhmanné vallomását és megvilágítja az ellenmondásokat. Neki pénz nem adtak, mert mindketten földhöz ragadt szegények és nem volt miből adják. Nyivántartás mindenről volt vezetve. Ő egész kapitánysága alatt nem adott iparigazolványt bordélyosoknak. Mikor az alkaptány kiment Kiritással, hogy bezárassa az üzletet, akkor mondta ezt Léhmanné, mert félt, hogy elveszik a kegyerét.

Ügyész: Mondja csak Léhmanné elhitték maguk, hogy a tüzoltóknak kell ez a pénz azért, hogy bordélyházi engedélyt kapjon?

Tanu: Elhittem.

Ügyész: Hát hogy Bierbauernek kell?

Tanu: Azt is elhittem.

Botiné.

Elnök: Tud-e valamit a Léhmanné engedélyéről?

Tanu: Igen tudok, mert engem küldött föl mint régebbi üzletasszonyt. Elmentem a főkapitányhoz, aki azt mondta, hogy játékony célra való adomány nélkül nem megy és 100 frtot kért. Léhmanné tőle kérte kölcsön. Hetek mulva újra elmentek és akkor azt mondta ez a 100 frt kevés még 100 frt kell. Ezt is megadták. Később újra fel ment, de azt mondta, hogy most van a képviselőválasztás és akkor Bierbauernek mint helyettes főorvosnak is kell adni 100 forintot. 50 forintot adtak. A többi akkorra ígérték a mikor majd Léhmanné a jogot megkapja. Időközben azonban kiütt ez a katasztrófa (nagy derűtség).

Scherer: Ön 250 frtot kölcsönzött Lehmannának?

Tanu: Igen!

Ügyész: Hitte ön, hogy az a tüzoltók jávára?

Tanu: Hát én elhittem, hiszen máskor is

szoktunk adni a tüzoltóknak, ha bajba vagyunk. Hát kérem mit csináljunk? (Derűtség.)

Seidel: Tagadja. Tessék tőle megkérdeni, hiszen ő vallásos asszony, (derűtség) hogy valóban adott-e ő én nekem pénzt?

Botiné: Megerősíti vallomását. Ezután elmondja, hogy Seidel az üzlet megajánlotta a Hegyijelenlétében. Megkérdezte, hogy nem igaz-e, hogy adott neki pénzt? Mára emlékem nem adott — mondta ő. Már hogy ne adtam volna — szóltam, — én keresztény asszony vagyok, nem hazudok.

Seidel: Azt mondja, hogy presszió alatt állottak és csak mikor Polczér ott kint kiabált, hogy becsukhatja az üzletet, akkor vallottak így.

Elnök: Gyakorolt-e pressziót maga felett valaki?

Tanu: A polgármester fölhívatta és arra hivatkozott, hogy ő mindég jóakarója volt. Tagadta, de később bevallotta, hogy az utóbbi években Seidel zsarolta éjjel-nappal, úgy hogy már elbujt előle.

Ifj. Hegyi János.

Elnök: Mi tudomása van Léhmanné engedélye ügyében?

Tanu: Mikor a vizsgálat volt, Botiné a polgármestertől bejött hozzá egy cselédet bejelenteni. A főkapitány is bejött és szemrehányást tett neki, hogy ugyan szépen beárult engem a polgármesternél. Elég pénzt adtam, mondta Botiné. Ha adott volna is eltagnadnám, felelte a főkapitány.

Elnök: A kérvényt maga írta?

Tanu: Igen én írtam, de beadtam a díjjal együtt.

Seidel: Tagadja, hogy ő kapott volna pénzt. A kérvényt megkapta és arra jelentette be a nyilvántartásra. De a pénzt nem kapta meg.

Hegyi ismétli, hogy pénzzel együtt átadta. Ő csak azt vallhatja, a mi szent és igaz.

Seidel: Tagadja.

Elnök: Hát írásban kérték a bordélyházi engedélyt?

Tanu: Igen és rendszeresen vezettem a nyilvántartást.

Gabrovits Ferencz.

A hentes iparengedélyért még 1889-ben 23 frtot fizetett, de csak most kapta meg Reé főkapitány ideje alatt.

Seidel: Tanu csak kofa módra gyakorolta a hentesiséget.

Tanu (indignálódva): Kérem semmi kofa módra, ezt kikérem magamnak! (Derűtség.)

Elnök: Nincs ebben semmi sértés, ez csak az iparág gyakorlatának módját jelzi.

Dr. Saára Gyula.

Elnök: Tekintetességének tudomása van a Gabrovits-ügyről?

Tanu: Annnyira emlékszem, hogy az ipar-testületi szolga jelentette, hogy Gabrovitsnak hentes táblája van. Meghívtattuk, de igazolványt nem tudott felmutatni, amiért aztán felhívtuk, hogy rendezze az ügyét. De később újból felhívtattuk, s még akkor sem tudta igazolni. Később őt kérte meg, s ő Seidelel beszélt, a ki megígérte, hogy rendezi. A vizsgálatok megindulásakor újból fel lett hívva, a mikor aztán az új főkapitány előtt rendezte.

Elnök: Emlékszik tekintetes ur, hogy mikor kérte Gabrovics először az engedélyt?

Tanu: Ugy emlékszik, hogy Gabrovics 1894-ben azt mondta, hogy évekkal azelőtt kérte. Felolvassák dr. Saárának a vizsgálóbíró előtt tett vallomását. Gabrovics mindég azzal védekezett előtte, hogy hiába sürgeti ipar igazolványát. Felszólítására Seidel levélben válaszolt, melyben ezt írta: Gabrovics Ferencz hentes volt itt s panaszoja, hogy iparigazolványát elakarják venni. Évek óta üzi már a mesterségét, úgyre folyamatban van, kérlek ebben az ügyben addig semmit ne tégy, míg velem személyesen nem beszélsz. Hived: Lajos.

Ennek utána érintkeztem vele ez ügyben s akkor elismerte az ipardíj felvételét.

Ügyész: Tehát elismerte a pénz átvételét.

Seidel: Én nem vettem át, de nem volt képesítése s azért nem rendezhettem.

Ez az ügy különben is már elévült.

Osváth Pál.

Elnök: Volt ipar engedélyje?

Tanu: Még most sáncs. 1892-ben fizetett 13 frtot, de soha sem kapta meg az engedélyt.

Elnök: Mit szól ehhez?

Seidel: Az iratoknál nem láttam s így nem tudom fizetett-e. Bocskay, embernek tartom a vallomást, hogy fizetett, de hogy hova lett a pénz, azt nem tudom.

Osváth Sándor.

Elnök: Tud-e arról hogy a bátyja adott valamit a főkapitánynak?

Tanu: Igen vele ment fel, akkor ott hagyta a pénzt, hogy vissza kapta-e nem tudja.

Jankevits Mihályné.

Elnök: Mire kért iparigazolványt?

Tanu: Hentesiségre.

Elnök: Fizetett is díjat?

Tanu: Igen 15 forintot.

Elnök: Van erre tanja?

Tanu: Velem volt özv. Haden Antalné. Dr. Saára felvilágosította arról, hogy a férje iparos volt, de csak a férje halála alkalmával tudódott ki, hogy neki nem volt képesítése.

Özv. Haden Antalné.

Megerősíti Jankevitsné vallomását.

Az ügyész valamennyi tanu megeskedtétését kéri.

Seidel ellenzi Lehmanné és Botiné megeskedetését, mert ők nem tanuk, hanem megvesztegetők, tehát érdekeltek és azon kívül fenyegetéssel lettek vallomásra szorítva és vallomásuk is ellentétes.

Ügyész Léhmanné és Botinéra vonatkozólag megjegyzi, hogy azok vádlottak nem lehetnek, mert közhivataltalokot csak abban az esetben vesztegethetnek, ha azt kötelességének megszegéséért fizetik, de itt éppen kötelességének teljesítéséért fizettek.

A törvényszék az összes tanuk esküre becsátását elrendeli.

A tanuk megesküdnék. Miután Hoffmann Salomont meg kell idézni, a végtárgyalást csütörtök d. e. 9 órára elnapolják.

CSÜTÖRTÖK DÉLELŐTT.

A végtárgyalás folytatását fél 10 órákor kezdték meg. A törvényszék éppen úgy alakult meg, mint az első alkalommal.

Elnök: A tárgyalást megnyitom.

Seidel: Van szerencsém bejelenteni, hogy védőül Schlammadinger Jenő dr. urat kértem fel. Hoffmann Salomont tanut hallgatják ki.

Elnök kérdésére tanu elmondja a Grünvaldné-féle ügyet úgy, a mint azt a leánya elmondotta volt.

Elnök: Nem sürgette?

Tanu: De igen. Csakhogy nagyon nem mertem, mert a szegény ember fél furakodni.

Ügyész: Nem mondta Seidel, hogy mit zaklat engem?

Tanu: Nem!

Seidel: Tagadja, hogy a tanu így járt volna el. Nem vett át tőle semmi pénzt.

Ügyész: Az a 100 frtos takarékpénztári könyv honnan jött?

Seidel: Előtte való nap fizette le neki Grünvaldné a pénzt és ő hogy kamatozzék takarékpénztárba tette.

Tanu: Ismétli vallomását s ennek bizonyosságát hivatkozik, hogy Neumaan már régebben 50 frtot vissza is kért. Hogyan kérte volna, ha nem fizetett volna le 100 frtot?

Seidel: Ismételten tagadja, hogy tanu bármit is fizetett volna neki.

Elnök kérdésére költségeit felszámítja, a melyekből az elnök 7 frt 60 krt állapít meg.

Ügyész: Kéri a tanu megeskedtetését.

Védő: Ellenzi, mivel károsulttal közeli rokonságban van.

Elnök: A törvényszék Hoffmann Samu megeskedtetését elrendeli.

Az iratokból azután elnök konstatálja, hogy a vádlott erkölcsi bizonyítványa jó.

Ügyész: (Seidelhez) Mennyi évi fizetése volt?

Seidel: Régebben 1700 frt, később 2000 frtra emelték fel.
Ügyész több kérdést nem óhajt vádlott-hoz intézni.

Rövid ideig csend van a tárgyaló terem-ben. Mindenki érzi, hogy eljött a döntő pillanat. A zsúfolt karzat közönsége feszült vára-gozással tekint Ujházy Sándor kir. ügyészre, a ki ebben a néma csendben az elnök felszólí-tására megkezdi vádbeszédét:

"Szomorú kötelességet teljesíték — ugy-mond — midőn egy oly egyén ellen kell vá-dat emelnem, a ki még nemrég ezen városnak egyik legelőkelőbb közhivatali állását töltötte be; a kinek, mint a város rendőr-főkapitányá-nak kötelessége volt a törvények megtartása fölött őrködni, a törvényszegéseket lehetőleg megakadályozni, ha pedig azok elkövetettek, a törvényszegőket üldözni és a ki mégis maga is a bűn lejtőjére tévedvén, most vádlottként áll a bíróság előtt.

Valahányszor a közéletnek s a társada-lomnak egy ilyen számot tevő tagja elbukik: mindig felfelé előttünk a kérdés vajjon mi okozta bukását? És ezen kérdés felvetése annál inkább jogosult, mert azt látjuk, hogy korunkban ez esetek nem csupán ritka kivétel-ként fordulnak elő, hanem nagyon is gyakran ugyszólván tömegesen merülnek fel. Hiszen mily gyakran hallunk és olvasunk napjaink-ban kisebb és nagyobb állású közhivatalnokok-ról, a kik hivatali állásukkal visszaélve, annak dekorumáról elfeledkezve, sikkasztásokat, ok-irathamisításokat és más hasonló büntetendő cselekményeket követnek el. A hol pedig a baj ily tömegesen lép fel, ott nem lehet annak gyökerét tisztán csak az egyéni rossz hajla-mokban keresniük, hanem annál általánosabb, mélyebben fekvő okának is kell lennie.

A fentförgő esetben is ha vizsgáljuk, te-kintetes törvényszék, mi indíthatta Seidel Lajost, a főkapitányt ezen súlyos hivatali visszaélésekre; mi indíthatta őt, a díszes állású és jól dotált közhivatalnokot, kinek még gyer-mekei sem levén, a családfenntartás anyagi gondjainak sem kellett küzdenie, ezen bűnös üzemekre? erre a kérdésre a választ csak részben találjuk meg az ő egyéni tulajdonsá-gaiban: az ő határtalan könnyelműségében, laza erkölcsi felfogásában, rendetlen életmód-jában, a testi élvezetek hajhászásában, a mely fogyatkozásokat nála egy erősebb jellem nem ellensúlyozott.

De ezen egyéni tulajdonságok csak rész-ben adják magyarázatát a bűn lejtőjére való tévedésének. *Része van abban a mai kor szelle-mének is, a mai kornak, a mely lerombolta a régi erkölcsi ideálokat, de nem volt ereje azok helyett újakat állítani; a mely a régi hitet el-dobta, de nem tudott helyette újat teremteni, a mely nem hisz többé semmiben, csak a pénzben és az élvezetekben, melyek után örült hajszát folytat és e közben nem nézi, hogy az élet legszebb, legnemesebb virágait: a tisztességet, becsületet, a családi életet gázolja le.*

Es része van ezekben a bűnökben a mai korhadat munióipjális közigazgatásunknak is, a melynél hiányzik a kellő ellenőrzés; a hol az ügyeket a régi patriarchális modorban intézik ma is, — de a régi patriarchális erkölcsök nélkül.

Seidel Lajos hivatali sikkasztás büntetté-vel és megvesztegetés vétségével terheltetik.

A hivatali sikkasztást, jobban mondva: sikkasztásokat, melyek egy folytatólagos bünt-tettet képeznek, akként követte el, hogy a nála mint az elsőfokú iparhatóság főnökénél különböző iparosok által befizetett ipar- és bélyegdíjakat és a Grünvald Károlyné részé-ről befizetett 100 frtot nem szolgáltatta be a városi pénztárba, illetve nem fordította bélye-gekre, hanem megtartotta magának és saját céljaira fordította és csak évek mulva, midőn ellene már a fegyelmi vizsgálat elrendeltetett 1897. márczius 19., 20. és 30-án fizette be a városi pénztárba.

Azután a tanuvallomások alapján részle-tesen terjeszti elő az egyes eseteket s az azok által elkövetett büncselekményeket ismerteti. Seidel tagadja ugyan, hogy felvette e díjakat, de a tanuk egybehangzóan, eskü alatt vallották. Ezek a tanuk pedig semmiféleképen sem érde-

keltek, de föl sem tehető, hogy ezek a tanuk egybehangzóan hamis vallomást tegyenek csak azért, hogy Seidel elveszíték.

De ez emberek állítását bizonyítja Gróf István rendőr vallomása is, a ki eskü alatt vallja, hogy Seidel a bérkocsisok közül azokat, a kiknek engedélyük nem volt, magához ren-delte, mielőtt a polgármesterhez mentek volna.

Seidel maga is elismeri, hogy Szabóné pénztét átvette, de a tanuk igazolják, hogy ez összeget ő mégis csak utólagosan, a saját zse-béből fizette ki. Hogy az iratok között hevert volna ő hónapig ez a pénz, az pusztá állítat marad Szallor és Reé vallomásaival s magával a ténynyel szemben.

Hoffmann Salamontól 1893-ban felvett 100 frt óvadékot és ipardíjban 11 frtot és ez 4 évig nem volt letéve. Polczer bezáratta az üzletet, Seidel kinyitatta, a 100 frtot a takarékpénz-tárba letette és másnap a könyvet felmutatta s az engedélyt kiadta.

Mindezekből beigazolva látja, hogy Seidel a hivatalos pénzeket saját céljára fordította és azt vagy soha, vagy csak később fizette le. Kéri hivatali sikkasztásban bűnösnek kimondani.

Vannak más elévült esetek is, a melyek szintén hasonló természetűek és ezek közül egyet nem is tagad a vádlott, ez pedig azt mutatja, hogy vádlott ezen eljárást rendszere-sen évek sora alatt folytatta.

Lehmann Lucziáné ügyét ismerteti azután. Seidel a bordélyházi engedélyért a tüzoltók részére 100 frtot kért, a melyet Botiné le is fizetett Lehmanné nevében. Később újra 100 frtot kért a tüzoltók részére. Ezt is megkapta, de az engedély csak késett. Akkor újból azzal az ürügyvel kért pénzt, hogy a főorvosi állásban változás történt s Bierbauernek is kell 100 frt. Akkor tanuknak nem volt pénzük, de 50 frtot mégis szereztek s a többit az engedély megadása utánra halasztották. Seidel tagadásá-val szemben áll a tanuk vallomása és maga a tény, hogy az első 100 frt lefizetése után sza-badon megnyithatták a bordélyüzletet. Ezeknél fogva beigazolnak tartja, hogy ő hivatalos ténykedésért pénzt vett fel és mert a tüzoltó-egylet javára kérte a pénzt, a hová nem folyt be: a tanukat ravaszul félrevezette, a pénzt pedig elköltötte. Ezzel megvesztegetés vétségé-vel komplikált csalás büntetést követte el. A felsőbb bíróság csak azért oldotta fel a csalás büntetése alól a vádat, mert az tünt ki az iratokból, hogy Botiné és Lehmanné tudták, hogy a pénz Seidel zsebébe megy, de ezen körülmény a végtárgyalás alatt a tanuk vallomása következtében oda módosult, hogy ők valóban hitték, a mit Seidel mondott.

Tudom, hogy a bíróság ítéletét némileg befolyásolja az, hogy a vádlott fegyelmi uton már hivatalvesztéssel büntetett, — de ez nem menti fel a büntető bíróságot az alól, hogy a büntető-törvénybe ütköző cselekményeket kellően megtorolja.

En meg vagyok győződve a vádlott bűnös-ségéről s hiszem, hogy a bíróság is — kérem tehát elítéli.

Piat justitia!

Ha megbüntetjük azt a szegény embert, a ki egy darab kenyeret lop és megbüntetjük a ki talán a szükségtől kényszerítve pár forint értékű idegen dolgot saját céljaira fordít: akkor meg kell büntetnünk azt a közhivatalnokot is, a ki visszaélve a közbizalommal, állásának dekorumáról megfeledkezve magának jogtalan hasznot szerez.

A ki bünt követ el, az bűnhődjék. a mint a törvény rendeli — ez az igazságszolgáltatás etikájára!

A vádbeszéd nagy hatást tett a közönségre. Mindenki érezte hogy a benne elhangzott vádak és az azokat mintegy átfogó vas logika súlyát meggyngíteni nem lehet s a megtorló igazság-nak érvényesülnie kell.

Ezután a védő mondotta el beszédét.

Schlammadinger Jenő dr.

Ezen végtárgyaláson felhozott dolgok egy mártovabuzódott viharok utolsó villámcsapásai, s ezek is lepattanak a vádlotról. Azután fel-sorolja azokat a visszás állapotokat, melyek a rendőrség hivatalában fűnnállottak, a hol olyan

zavar és rendtelenség uralkodott, hogy ott nagyon könnyen történehettek efféle hibák. — Tessék elképzelni, mennyi dolog volt. Most már szükségessé vált egy másodalkapitányi állás szervezése, a kinek összes teendőit a fő-kapitány azelőtt a magáéval együtt egyedül végezte. Csoda-e, hogy ilyen rendtelenségek mellett egy vagy más befizetett pénz elkallodott.

A vád éppen csak a bérkocsisok engedélye és a cselédszerző intézetnél találtatott. De ezt magyarázza az a körülmény, hogy azok fel-állítását közgyűlési határozat egy később al-kotandó szabályrendeletnek tartotta fenn s ő kénytelen volt az engedélyek megadását elha-lasztani, mert ha kiadta volna a városnak nagy kára lehetett volna belőle. De jogászilag sem tudja a sikkasztást megállapítani. Különbösen is, ha vádlott magának sápot akart volna, talált volna más forrást is, nem éppen csak ez egy iparágna s kizárólag az időtől kezdve, a mikor az a közgyűlési határozat meghozatott.

Ami pedig a cselédszerző intézetet illeti ott meg a szóban forgó pénz meg volt a taká-rékpénztári könyvben s azt átadta, tehát saját céljaira nem költhette el.

A megvesztegetésre vonatkozólag fele-míti, hogy ezt két olyan asszony vallomása alá-írta, a kik előtt a női becsületnek értéke nincs; két olyan érdektár, a kik ez ügyben a legközvetlenebbül érdekelve voltak. De hihető-e, hogy az az ember a ki hivatalba lépése ideje óta annyi bordélyháztól szabadította meg a várost, hogy az az ember most ennél az egy-két bordélyháznál gazdagodjék meg. De külön-ben is e két tanu vallomása lépten-nyomon ellenkezése jut egymással. E fertővel külön-ben nem foglalkozik tovább.

Azután felolvas egy újságcikket, a mely azt mondja utolsó sorában, hogy sajnáljuk a nyomorékot, a betegét, de üldözzük az erkölcsi nyomorékot. Hivatkozik, hogy Seidel egy sze-rencsétlen szenvedélynek áldozata, ő is beteg ember. Kéri a törvényszéket, hogy elégedjék meg azzal a büntetéssel, a mely eddig érte s ne kívánja tőle elvenni azt a mit többé vissza-venni nem lehet, a társadalmi közbecsülést.

Ügyész a védő állításait sorra czáfolja. Arra vonatkozólag, hogy csak a bérkocsisok-nál történtek visszaélések felelmiti, hogy van bizony a panaszosok között kávé, cselédszerző és hentes is! Ami pedig Botiné és Lehmanné vallomását illeti, arra megjegyzi, hogy ők sem érdekelték, mintán semmit vissza nem kérnek az adott 250 frtból. Kizudomásan az is, hogy vádlott milyen életet élt és így bizony az az 1700 frt fizetés nem volt olyan nagyon sok s így könnyen elkölthette ezeket a pénze-ket is. Hogy a vádlott beteg volna, ezt csak is az esetben lehetne állítani, ha elfogadjuk Lombroso azon elméletét, hogy minden bűnös ember egyuttal beteg ember is. Ez az elmélet azonban még nem nyert létjogosultságot az igazságszolgáltatásnál. Ő is kéri azonban a törvényszéket, hogy vegye figyelembe azt, miszerint Seidel hivatalától már fegyelmi-meg már el lett mozdítva, a mi által már részben már megbűnhődött. Azt is kéri figyelembe venni, hogy a vádlott olyan társadalmi állás-ban van, hogy reá nézve a kisebb szabadság vesztes is már nagy büntetés számba megy.

Ezután még Schlammadinger Jenő dr. védő válaszolt röviden az ügyész válaszára, a mely után Seidel Lajos állott fel, hogy az ítélet hirdetés előtt még a saját védekezését elmondja.

Seidel Lajos védbeszéde.

Elfogultan, reszkető hangon fog vádlott a beszédhez. Azzal a kijelentéssel kezdi, hogy teljesen igazat ad a kir. ügyész azon kijelen-tésének, hogy a ki bűnös, annak bűnhődnie kell. Ezt nem csak tudja, de életében sohasem is feledkezett el erről. Üldözte ő is a bűnösö-ket, és hogyha hivatalából kifolyólag egyik vagy másik bűnös az ügyészhezghez kísértette, minden alkalommal egyuttal figyelmeztette: is az illetőket, hogy bűnököt ne tegyék el s őszinte vallomásaikkal enyhítsék a reájuk sza-bandó büntetést. Ezt vallja ma is. És hi bü-nösnek tudná vagy érezné magát, úgy ő is tö-reldelmes vallomást tenne itt a bíróság előtt.

De nincs büne, a mit bevallhasson. A mit ő a tárgyalás során mondott, az a tiszta való, ő mindig csak a közérdekért működött. A védője megtette az ellene emelt vádra jogi észrevételeit, erre neki nincs több szava. De ő is hangsúlyozza a mit védője is mondott, hogy az ellene emelt vádak, mind a bérkocsisokra vonatkozik. A tárgyalás folyama alatt már felemlítette s most újból előadja ennek az okát. A közgyűlés szabályrendeletben óhajította meghatározni a bérkocsik számát. Az ügy sokáig függőben volt s időközben bérkocsi engedélyeket jöttek hozzá kérti. Nem volt alapja az engedély megtagadására, de nehogy a későbbi rendezés alkalmával a városnak nagy kellemetlenségei legyenek a bérkocsi engedélyek miatt, az írásbeli engedély kiadását megtagadta s az időre ígerte a feleknek, ha majd a szabályrendelet elkészül. Sem a feleknek nem akart kellemetlenséget okozni a megtagadás által, sem a várost nem akarta sok engedélyvel megterhelni. Lehet, hogy eljárása nem volt korrekt, de akkor, mikor ő ezt egyedül a város érdekeinek megóvásáért tette, akkor nem követet még el semmi büntetendő cselekményt. Közigazgatási hivatalnok volt, a kinek felettes előjárósága a közgyűlés volt, és ha valaki e vádak egy interpelláció tárgyává teszi valamelyik közgyűlésen és őt a közgyűlés előtt elmondja védekezését, úgy őt megjelenezték volna azért, hogy a város érdekeit ilyen dologban is szemelött tartotta, és nem került volna ezért soha a vádlottak padjára.

Éppen így rendezetlen volt a cselédügy is, de sőt Réé tőkapiány vallomása szerint még most sincs rendezve. Ennek a rendezetlen állapotnak tudandó a Grünvald-féle cselédzserző intézet szóbelileg kiadott engedélye, a melynél ugyanazon irányelvek vezették az írásbeli engedély kiadásának elhalasztására, a mi a bérkocsisoknál, megakarták kimélni a várt attól a kellemetlen következményektől, hogy a rendezés után esetleg drága pénzen kelljen az írásbelileg megadott jogot visszaváltani. Ez ügy jogi oldalát különben védője teljesen kimerítette s így nem tartja szükségesnek, hogy tovább foglalkozzék vele.

Lehetetlen azonban, hogy Lehman Lucziáné és Botiné vallomásával ne foglalkozzék. Mind a kettő sokkal szegényebb volt, sem hogy neki 250 frtot adhattak volna. Nem is adtak. Ezt bizonyítja a vallomásaikban léptenyomon tapasztalható ellenmondás is. Hiszen Léhmán még itt a tárgyalás alatt sem volt tisztában, hogy mit valljon s kiment kihallgatása közben, hogy Botinéval értekeznek. Az ilyen tanuk vallomásának csak nem lehet hitelt adni. Nem lehet róla elhinni azt, hogy a bordélyházak révén óhajtott volna pénzt szerezni, mert hiszen éppen ő volt az, a ki a közérkölség érdekében ezeket a nyilvános házakat igyekezett apasztani. Felhossa ennek bizonyosságul azt a borzasztó körülményt, hogy mikor ő elődjétől a rendőrfőkapitányi hivatalt átvette, akkor 107 bordélyházat talált a városban, a melyeket aztán az ő hivataloskodása alatt 5-re szállított le.

( ) mindig a közérdek javáért munkálkodott és nem érdemelte meg ezt a hálátlan eljárást, hogy érdemeiért ilyen csunya meghurcoltatásban részesüljön. Neki olyan érdemei vannak a város fejlődésének történetében, a miket letagadni nem lehet. Hiszen ő a városi rendőrséget szervezte s olyanná fejlesztette, hogy annak országosan elismert jó híre volt. És most mégis így meghurcolják. És miért? Mert állítólag évek hosszú sora alatt 40—50 frtot elsikkasztott. Hát hihető-e, hogy ő, a kinek 1700 frtnyi évi fizetése volt, hogy ő évente nyomorult 3—4 frtért a becsületét feláldozza. Nem volt ő neki szüksége erre az összegre, hiszen hivataloskodásának hosszu ideje alatt különböző jötekyon czélra 4—500 frtot adományozott. Nem volt neki erre a pár forintra szüksége. Mindig önérzetes ember volt, a ki nem anyagi érdekekből szolgálta a várost. Mikor egy alkalommal egyik benyújtott számláját a hitelesítés alkalmával soknak találták, amint felvette a pénzt azonnal jötekyon czélra adta. Tette pedig ezt azért, mert nem akarta, hogy mikor ő egyedül a város érdekéért munkálkodik, akkor őt bárki

is anyagi érdekek keresésével vádolhassa. Nem volt ő arra a pár forintra zavarulva, hiszen akárhányszor hagyta bent évek hosszú sora a napi díjakban neki járó összegeket.

Mikor megindult ellene ez a hajsza és becsületét a sárbatiportok, azt sem tudta, hogyan védekezzen. Örvend azonban, hogy e törvényszéki tárgyalás folyamán alkalmá nyílt beigazolni azt, hogy ez a nagy hajsza mindössze 40—50 frtért történt.

Istenbe vetett bizalommal várja az ítéletet, mert tudja, hogy az az ő felmentésével és teljes elégtételével fog végződni. Szüksége van az elégtételre, hiszen borzasztó az, a mit neki méltatlanni szenvednie kellett. És csak hálát ad az Istennek, hogy vallásos hitének bizalma egy pillanatra sem csökkent, hálát ad, hogy volt elég lelkiereje elszenvadni meghurcoltatását és nem tántorodott meg hite egy pillanatra sem s nem kergette öngyilkosságba. Pedig ő, a ki mindég a közérdekért munkálkodott elérte azt, hogy becsületét a sárba tiporták és a legrettenetesebben meghurcolták. Borzasztó sokat kellett szenvednie. Felfüggesztése óta valóságos siralom volt az élete, hiszen nemcsak ő róla volt szó, hanem szó volt egy áldott lakú hitveséről, a kinek e 14 hónap óta végtelen szenvedésen kellett átmennie és ő látta siralomban, szenvedésben hitvesét és nem volt ereje, hogy megvigasztalja. És e borzasztó szenvedéseket neki, el kellett szenvednie, neki, a ki mintaszervé tette a székesfejérvári rendőrséget.

Mikor megindult ellene a hajsza, azt sem tudta, hogyan védekezzen az ellene felhozott vádak ellen. A lapokban sem nyilatkozhatott, mert hiszen az ügynek nem volt vége. És most e tárgyalás után, e nagy meghurcoltatások után is büszkén tekint vissza a multra, mert olyan érdemei vannak a város történetében, a melyeket sen az idő, sem a rossz akarat meg nem semmisíthet, s a mely érdemekért a város polgársága részéről gyakran érte a legkülönbözőbb kitüntetés.

Erkölcseleg bukkott ember nem lehet az olyan, a ki úgy élt, mint ő. És még most ebben a siralmas helyzetben is csak azt kívánja, mint ahogyan egész pályafutása alatt ez volt legfőbb óhajása: Aldja meg az Isten ennek a városnak polgárságát s tegye virágzóvá ezt a várost, amelynek érdekeit ő mindég a szíven viselte.

„Kérek ítéletet.“
Seidel egész beszédét a legelérzékenyültebben mondotta el. Hangját sokszor elfojtotta a keserűség s utolsó szavainak elmondásakor köny szökött szemébe, a feltűró zokogástól el-el fulladt a hangja úgy, hogy alig tudta beszédét befejezni.

Az elnök erre berekeszti a tárgyalást és az ítélet kihirdetésére délután fél négy órát tűzi ki.

AZ ÍTÉLET.

Az ítélet kihirdetésére olyan nagy számú közönség jött össze, hogy a tárgyaló terem karzatát a szorongásig megtöltötték az érdeklődők.

Dr. Mäder Ferencz elnök fél négy órákor jelent meg a tárgyaló teremben s felolvasta az ítéletet.

Az ítélet értelmében a kir. törvényszék Seidel Lajos volt rendőrfőkapitányt a Szücs József, Özv. Grünvald Károlyné, Seps János és Szabó Sándorné terhére elkövetett s a büntető törvény 355. §-ába ütköző s a 356. §. szerint minősülő hivatali sikkasztás büntetésében nemkülönböztetve Lehman Lucziáné ügyében [a büntető törvény 379. §-ába ütköző s a 381. §. szerint minősülő csalás büntetésében bűnösnek mondja ki és a 91. §. alkalmazásával 7 hónapi börtönrre s 50 frt pénzbírságra s büntetésének kiállításától számítandó 3 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak felfüggesztésére ítéli.

Mäder Ferencz dr. elnök azután az ítélet indoklását mondja el.

Az ítélet ellen egy a vádlott, mint Ujházi kir. ügyész, — utóbbi a büntetés szigorítása végett, — fellebbezést jelentettek be.
Az ítélet kihirdetés délután 4 órákor ért véget.

Kossuth Lajos KESERÜVIZ

a leghasznosabb és legkímélőbb minden ásványvíz között.

Kapható minden jobb ásványvíz- és fűszerkereskedésben.

A források közvetlen közelében vannak a Saxlekner-féle Hunyady János forrásnak, ezelőtt Hunyady Ferencz forrás, most Kossuth Lajos keserűvíz forrás.

Vegyelemezve és ajánlva a bel- és külföld legnevezetesebb orvosi tekintélyektől.

FRIS TÖLTÉS MINDÉG RAKTÁRON.

Iroda és raktár:

FLEISCHMANN VILMOS Budapest,
Csengeri-utca 52. szám.

Képviselők Magyarország minden nagyobb városában kerestetnek.

REINPRECHT

Budai Fiume szálloda

(ezelőtt Corso szálloda)

Budapest II. ker. Fő-út.

Ujonnan átalakított és dísan berendezett vendég szobák.

Éttermek és kávéházi helyiségek a legnagyobb kényelemmel berendezve.

Francia- és magyar konyha. * * *

* * * Kitűnő eredeti hamisítatlan borok.

Kőbányai részvény-serfőződe sör.

Legutányosabb árak. * * * Figyelmes kiszolgálás.

Megnyitott

f. é. május 1.

Tisztelettel

Reinprecht,

szálloda-tulajdonos.

